

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2008-2009

19 JANUARI 2009

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat betreft de rechtspositie van de bureauleden van de Hoge Raad voor de Justitie

(Ingediend door mevrouw Martine Taelman)

TOELICHTING

De Commissie voor de Comptabiliteit van de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft in de vorige zittingsperiode het verslag over de rechtspositie van de bureauleden van de Hoge Raad voor de Justitie besproken dat op haar last werd opgesteld door een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het Rekenhof, van de minister van Pensioenen en van de Hoge Raad voor de Justitie.

Naar aanleiding van de jaarlijkse bespreking van de begroting en de rekeningen van de Hoge Raad voor de Justitie heeft de Commissie voor de Comptabiliteit in de vorige zittingsperiode immers vastgesteld dat het ontbreken van een duidelijk en coherent statuut — en meer in het bijzonder inzake het recht op een pensioen ten laste van de Staatskas — een discriminatie vormt ten aanzien van de gelijkaardige instellingen.

Het wetsvoorstel dat wij u hier voorleggen heeft dan ook tot doel de rechtspositie van de bureauleden van de Hoge Raad voor de Justitie te regelen.

1. PROBLEEMSTELLING

De bepalingen van artikel 259*bis*-21 van het Gerechtelijk Wetboek, die betrekking hebben op de rechtspositie van de bureauleden van de Hoge Raad voor de Justitie, zijn onvolledig.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2008-2009

19 JANVIER 2009

Proposition de loi modifiant le Code judiciaire, en ce qui concerne le statut juridique des membres du Bureau du Conseil supérieur de la Justice

(Déposée par Mme Martine Taelman)

DÉVELOPPEMENTS

La commission de la Comptabilité de la Chambre des représentants a examiné, au cours de la précédente législature, le rapport d'un groupe de travail composé de représentants de la Cour des comptes, du ministre des Pensions et du Conseil supérieur de la Justice, qu'elle avait chargé d'examiner la question du statut juridique des membres du Bureau du Conseil supérieur de la Justice.

En effet, à l'occasion de l'examen annuel du budget et des comptes du Conseil supérieur de la Justice, la commission de la Comptabilité a constaté, au cours de la précédente législature, que l'absence de statut clair et cohérent — et notamment, en ce qui concerne les droits à une pension à charge du Trésor —, constituait une discrimination par rapport aux autres institutions comparables.

La proposition de loi que nous avons l'honneur de présenter a donc pour objet de régler le statut juridique des membres du Bureau du Conseil supérieur de la Justice.

1. ÉTAT DE LA QUESTION

Les dispositions de l'article 259*bis*-21 du Code judiciaire, relatif au statut juridique des membres du Bureau du Conseil supérieur de la Justice, sont incomplètes.

1.1. De rechtspositie van de bureauleden-magistraten is niet duidelijk

Genieten zij formeel een verlof wegens opdracht? Is artikel 323bis van het Gerechtelijk Wetboek op deze magistraten van toepassing? Wat in geval van ziekte of arbeidsongeval?

1.2. Voor de bureauleden die geen magistraat zijn, is hun statuut onbestaande

Er is niets bepaald over hun juridische band met de Hoge Raad. Hoe moeten zij vanuit het standpunt van de sociale zekerheid ingeschreven worden? Is er een onderscheid wanneer de bureauleden in hun functie van oorsprong een overheidsstatuut genieten?

1.3. Het toekennen van een overheidspensioen werd voor de bureauleden niet geregeld

Kunnen de bureauleden die geen magistraat zijn, aanspraak maken op een pensioen ten laste van de Staatskas? Indien dat niet mogelijk is, hoe behoudt men dan de gelijke behandeling tussen de vier bureauleden?

1.4. Het einde van het mandaat als bureaulid wordt niet geregeld

Bestaat er geen enkele mogelijkheid om een bureaulid een opdracht te geven? Is het niet mogelijk tegenover het risico dat men tijdens de uitoefening van zijn mandaat neemt (audit, bijzonder onderzoek, benoeming) een bijzondere uittredingspremie te stellen?

2. VOORSTELLEN

2.1. Wettelijke regeling van de rechtspositie van de bureauleden

Voorliggend wetsvoorstel brengt de volgende preciseringen aan:

— het bureaulid-magistraat dat een verlof wegens opdracht geniet in de zin van artikel 323bis van het Gerechtelijk Wetboek: het lid blijft in dienstactiviteit maar de wedde wordt door de HRJ uitbetaald;

— tijdens hun mandaat van bureaulid van de HRJ worden de leden-magistraten en de leden die geen magistraat zijn, geacht via een arbeidsovereenkomst aan de Hoge Raad te zijn verbonden.

1.1. La position statutaire des membres magistrats du Bureau n'est pas claire

Sont-ils formellement en congé pour mission? L'article 323bis du Code judiciaire est-il applicable à ces magistrats? Qu'en est-il en cas de maladie ou d'accident du travail?

1.2. Le statut des membres non magistrats est inexistant

Rien n'est précisé en ce qui concerne le lien juridique qui les lie au Conseil. Comment doivent-ils être déclarés du point de vue de la sécurité sociale? Y a-t-il une différence s'ils bénéficient d'un statut public dans leur fonction d'origine?

1.3. L'octroi aux membres du Bureau d'une pension à charge du Trésor n'a pas été réglé

Les membres non magistrats pourraient-ils prétendre à une pension à charge du Trésor? Dans la négative, comment maintenir l'égalité de traitement entre les quatre membres du Bureau?

1.4. La fin du mandat de membre du Bureau n'est pas réglée

N'y a-t-il aucune possibilité de charger un membre du Bureau d'une mission? La prise de risque pendant l'exercice du mandat (audit, enquête particulière, nomination, ...) ne peut-elle pas faire l'objet d'une prime de sortie particulière?

2. PROPOSITIONS

2.1. Règlement légal de la situation juridique des membres du Bureau

La présente proposition de loi apporte les précisions suivantes:

— le membre magistrat est en congé pour mission au sens de l'article 323bis du Code judiciaire: il reste en activité de service mais son traitement est payé par le CSJ;

— durant leur mandat de membre du Bureau du CSJ, les membres magistrats et les membres non magistrats sont censés être liés par un contrat de travail avec le Conseil supérieur.

2.2. Wettelijke regeling van de wedden

Zoals is geregeld in andere wetgeving betreffende meer bepaald de organen die een dotatie genieten, zou de wet dienen te preciseren dat alle bureauleden van de HRJ dezelfde wedde genieten, ten laste van de HRJ, met name de wedde van eerste advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie, met inbegrip van de voordelen en verhogingen die aan die wedde verbonden zijn.

Daarnaast zouden de bureauleden een vergoeding genieten.

Dit geldelijk statuut is identiek aan het door de wet vastgestelde statuut van de voorzitter en de ondervoorzitter van de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, en van de voorzitter en de ondervoorzitter van de commissie voor de Modernisering van de Rechterlijke Orde.

De aanvullende vergoeding is identiek aan de vergoeding die door de wet wordt toegekend aan de voorzitter van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (zie artikel 36 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens).

2.3. Wettelijke regeling van de pensioenen

Om alle bureauleden, en meer bepaald de bureauleden die geen magistraat zijn, een pensioen ten laste van de Staatskas toe te kennen, dienen een aantal belangrijke principes van de basiswetgeving op de pensioenen ten laste van de Staatskas te worden aangepast (onder meer dient een mandaat van 4 jaar in aanmerking te worden genomen, dus een periode die korter is dan de bepaalde minimumperiode van 5 jaar).

Vanuit de overweging dat de duur van het mandaat in die zin wijzigen nog andere gevolgen heeft, die de rechtspositie van de bureauleden van de HRJ overstijgen, stellen de indieners van voorliggend wetsvoorstel die optie niet voor.

Zij stellen voor om voor het mandaat een duur van 4 jaar te behouden.

In die hypothese wordt de Hoge Raad voor de Justitie, nu zijn bureauleden beschouwd worden als «gebonden door een arbeidsovereenkomst», gemachtigd een groepsverzekering af te sluiten met een verzekeringsmaatschappij in het kader van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid en aanvullend pensioen.

Het aanvullend pensioen zal zodanig worden berekend dat het bureaulid een pensioen zal ontvangen dat

2.2. Règlement légal de la question des traitements

Comme cela est réglé dans une autre législation concernant notamment des organes bénéficiant d'une dotation, la présente proposition de loi précise que tous les membres du Bureau du CSJ bénéficient du même traitement, à charge du CSJ, à savoir le traitement de premier avocat général près la cour de cassation, y compris les avantages et augmentations qui y sont attachés.

Les membres du Bureau bénéficieraient en outre d'une indemnité.

Ce statut pécuniaire est identique à celui fixé par la loi pour le président et le vice-président de la commission de Protection de la vie privée, ainsi que pour les président et vice-président de la commission de Modernisation de l'ordre judiciaire.

L'indemnité complémentaire est identique à l'indemnité accordée par la loi au président de la commission de Protection de la vie privée (voir article 36 de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel).

2.3. Règlement légal de la question des pensions

Pour accorder une pension à charge du Trésor à tous les membres du Bureau, et notamment aux membres non magistrats, des principes importants de la législation de base sur les pensions à charge du Trésor devraient être adaptés (notamment, prise en compte d'un mandat de 4 ans, inférieur à la période minimale de 5 ans).

Considérant qu'une telle modification de la durée de mandat dépasse la question du règlement de la situation juridique des membres du Bureau, les auteurs de la présente proposition de loi ne proposent pas cette option.

Ils proposent de maintenir le mandat à 4 ans.

Dans cette hypothèse, les membres du Bureau étant «contractuels» du Conseil supérieur de la Justice, le Conseil supérieur de la Justice sera habilité à conclure une assurance groupe avec une compagnie d'assurances, dans le cadre de la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires et au régime fiscal de celles-ci et de certains avantages complémentaires en matière de sécurité sociale et de pension complémentaire.

Cette pension complémentaire sera calculée de telle façon que le membre du Bureau obtienne une pension

overeenkomt met het voordeel dat het bureaulid onder het stelsel van de overheidspensioenen zou hebben genoten voor zijn jaren op de Hoge Raad, volgens toepassing van het tantième dat voor de magistratuur wordt aangewend, en rekening houdend met de weddebijslag.

Aangezien de toepassing van die voorstellen moeilijkheden zou opleveren voor de bureauleden wier mandaat momenteel loopt en voor de bureauleden van het eerste mandaat van de HRJ, wordt voorgesteld dat die nieuwe bepalingen slechts van kracht worden voor de bureauleden van het volgende mandaat (vanaf september 2008).

Bij wijze van overgangsmaatregelen en vanuit dezelfde bezorgdheid dat alle bureauleden een gelijke wedde dienen te genieten, ongeacht hun rechtspositie van oorsprong, stellen de indieners van voorliggend wetsvoorstel voor :

1° het huidige geldelijke statuut van de bureauleden die geen magistraat zijn te behouden;

2° de « discriminatie » tussen leden-magistraten en leden die geen magistraat zijn te compenseren door de toekenning van een aanvullende premie waarvan het bedrag gelijk is aan het bedrag dat door de wet al wordt toegekend aan de leden-magistraten, en dit met terugwerkende kracht.

2.4. Toekenning van een uittredingspremie

De Grondwetgever en de wetgever hebben waarborgen willen bieden voor de onafhankelijkheid van de Hoge Raad voor de Justitie en van de leden van de Hoge Raad in de uitoefening van hun opdrachten.

Die onafhankelijkheid is des te noodzakelijker bij de uitoefening van specifieke opdrachten zoals de doorlichtingen en de bijzondere onderzoeken, of nog de aanwijzingen van de korpschefs. Dat zijn immers gelegenheden waarbij de bureauleden standpunten innemen die hen bij de latere voortzetting van hun beroepsactiviteiten zouden kunnen schaden. Tevens dient rekening te worden gehouden met de moeilijkheden die zich kunnen voordoen wanneer het bureaulid zijn functie opnieuw opneemt of zijn beroepsactiviteit opnieuw gaat uitoefenen.

Voorliggend wetsvoorstel wil in de wet het principe opnemen dat bij het einde van het mandaat een premie wordt toegekend waarvan de berekening gebaseerd is op een bedrag dat overeenstemt met zes maanden wedde per uitgeoefend mandaat van vier jaar.

correspondant à l'avantage prévu dans le régime des pensions publiques pour les années passées au Conseil supérieur en appliquant le tantième utilisé pour les services dans la magistrature et en tenant compte du supplément de traitement.

Enfin, vu les difficultés que poserait l'application de ces propositions aux membres du Bureau dont le mandat est en cours ainsi qu'aux membres du Bureau du premier mandat du CSJ — dont la situation juridique doit également être réglée avec effet rétroactif —, il est proposé que ces nouvelles dispositions n'entrent en vigueur que pour les membres du Bureau du prochain mandat (à partir de septembre 2008).

Au titre de dispositions transitoires et dans le même souci d'établir une égalité de traitement entre tous les membres du Bureau, quel que soit leur statut d'origine, les auteurs de la présente proposition de loi proposent :

1° de maintenir le statut pécuniaire actuel des membres non magistrats du Bureau;

2° de compenser la discrimination entre membre magistrat et membre non magistrat, en leur octroyant une prime complémentaire d'un montant égal au montant déjà attribué par la loi aux membres magistrats avec effet rétroactif.

2.4. Octroi d'une prime de sortie

Le Constituant et le législateur ont voulu garantir l'indépendance du Conseil supérieur de la Justice et de ses membres, dans l'exercice de leurs missions.

Cette indépendance est d'autant plus nécessaire lorsqu'il s'agit de l'exercice de missions spécifiques telles que les audits ou les enquêtes particulières, ou encore les désignations des chefs de corps. En effet, à ces occasions, les membres du Bureau prennent des positions susceptibles de leur porter préjudice dans la poursuite de leurs activités professionnelles. Il faut également tenir compte des difficultés qui peuvent se poser lors de la réintégration dans leurs fonctions ou à l'occasion de la reprise de leurs activités professionnelles.

La présente proposition de loi vise à insérer dans la loi le principe de l'octroi d'une prime de fin de mandat qui serait calculée sur la base d'un montant équivalant à six mois de traitement par mandat de quatre ans effectué.

2.5. Opdracht

Met betrekking tot de onder punt 2.4. uiteengezette problematiek is ook een ander antwoord mogelijk.

Het bureaulid dat zulks wenst, kan zich een opdracht laten voorstellen door een orgaan van de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht.

3. De door de wetgever aangenomen bepalingen zouden uitwerking moeten hebben vanaf 1 maart 2000, datum waarop het Bureau van de eerste Hoge Raad werd geïnstalleerd.

Martine Taelman.

*
* *

WETSVOORSTEL

—————

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet

Art. 2

In artikel 259*bis*-21 van het Gerechtelijk Wetboek, laatst gewijzigd bij de wet van 19 december 2002, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 1 wordt vervangen als volgt:

«§ 1. Gedurende de looptijd van hun mandaat worden de bureauleden geacht door de Hoge Raad voor de Justitie in dienst te zijn genomen op grond van een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur.

Het bureaulid-magistraat dat op het ogenblik van zijn indiensttreding definitief benoemd is als magistraat van de zetel of van het openbaar ministerie wordt van rechtswege uit zijn rechtscollege gedetacheerd en krijgt automatisch een verlof voor opdracht. Dat verlof is onbezoldigd en wordt voor het overige gelijkgesteld met een periode van dienstactiviteit.

Artikel 323*bis* is van toepassing.

De bureauleden hebben recht op dezelfde wedde als de eerste advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie en op de verhogingen en voordelen die daaraan verbonden zijn. Zij hebben recht op dezelfde weddebijslag als een onderzoeksrechter bedoeld in artikel 357.

2.5. Mission

Une autre réponse pourrait être apportée à la problématique développée dans le point 2.4.

Le membre du Bureau qui le souhaite pourrait se voir proposer une mission par un organe du pouvoir législatif, du pouvoir exécutif ou encore du pouvoir judiciaire.

3. Les dispositions adoptées par le législateur devraient produire leurs effets le 1er mars 2000, date de l'installation du Bureau du premier Conseil supérieur.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

—————

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 259*bis*-21 du Code judiciaire, modifié en dernier lieu par la loi du 19 décembre 2002, les modifications suivantes sont apportées:

1° le § 1er est remplacé par la disposition suivante:

«§ 1er. Pendant la durée de leur mandat, les membres du Bureau sont censés être occupés par le Conseil supérieur de la Justice en exécution d'un contrat de travail à durée indéterminée.

Le membre magistrat du Bureau qui, au moment de son entrée en fonction, est nommé définitivement en qualité de magistrat du siège ou du ministère public est détaché de droit de sa juridiction et automatiquement mis en congé pour mission. Ce congé n'est pas rémunéré. Il est assimilé, pour le surplus, à une période d'activité de service.

L'article 323*bis* est d'application.

Les membres du Bureau ont droit au même traitement que le premier avocat général près la Cour de cassation, ainsi qu'aux augmentations et avantages qui y sont attachés. Ils ont droit au même supplément de traitement que le supplément de traitement alloué à un juge d'instruction visé à l'article 357.

De wedden en andere vergoedingen zijn ten laste van de begroting van de Hoge Raad voor de Justitie.

Het bureaulid van wie het mandaat ten einde loopt, geniet een uittredingsvergoeding die wordt berekend *a rato* van zes maanden wedde per gepresteerd mandaat van vier jaar. Deze bepaling is niet van toepassing op de in het volgende lid bedoelde leden.

Na afloop van hun mandaat kunnen de bureauleden op hun verzoek door een orgaan van de wetgevende, de uitvoerende of de rechterlijke macht belast worden met een opdracht.»;

2° er wordt een paragraaf 1/1 ingevoegd, luidende :

« § 1/1. Het bureaulid-magistraat dat, op het ogenblik van zijn indiensttreding definitief benoemd is als magistraat van de zetel of van het openbaar ministerie, wordt van rechtswege uit zijn rechtscollege gedetacheerd en krijgt automatisch een verlof voor opdracht. Dat verlof is onbezoldigd en wordt voor het overige gelijkgesteld met een periode van dienstactiviteit.

Artikel 323*bis* is van toepassing.

De bureauleden-magistraten genieten de wedde die zij op het ogenblik van hun aanwijzing als bureaulid genoten, samen met de verhogingen en de voordelen die eraan verbonden zijn.

De bureauleden genieten dezelfde wedde als een kamervoorzitter van het hof van beroep met eenentwintig jaar nuttige anciënniteit.

De bureauleden hebben, op jaarbasis, recht op een bijslag van 15 000 euro.

Artikel 362 is toepasselijk op het in het vorige lid bedoelde bedrag.

De wedden en andere vergoedingen zijn ten laste van de begroting van de Hoge Raad voor de Justitie.

Het bureaulid van wie het mandaat een einde neemt, geniet een uittredingsvergoeding die berekend wordt *a rato* van zes maanden wedde per gepresteerd mandaat van vier jaar. Deze bepaling is niet van toepassing op de in het volgende lid bedoelde leden.

Na afloop van hun mandaat kunnen de bureauleden op hun verzoek door een orgaan van de wetgevende, de uitvoerende of de rechterlijke macht belast worden met een opdracht.».

Art. 3

Artikel 2, 1°, treedt in werking vanaf de installatie van de nieuwe bureauleden en de commissies na

Les traitements et autres indemnités sont à charge du budget du Conseil supérieur de la Justice.

Le membre du Bureau dont le mandat prend fin, bénéficie d'une indemnité de départ calculée à raison de six mois de traitement par mandat de quatre ans effectué. Cette disposition ne s'applique pas aux membres visés à l'alinéa suivant.

Au terme de leur mandat, les membres du Bureau peuvent être chargés, à leur demande, d'une mission par un organe du pouvoir législatif, du pouvoir exécutif ou du pouvoir judiciaire.»;

2° il est inséré un paragraphe 1er/1, rédigé comme suit :

« § 1er/1. Le membre magistrat du Bureau qui, au moment de son entrée en fonction, est nommé définitivement en qualité de magistrat du siège ou du ministère public est détaché de droit de sa juridiction et automatiquement mis en congé pour mission. Ce congé n'est pas rémunéré. Il est assimilé pour le surplus à une période d'activité de service.

L'article 323*bis* est d'application.

Les membres magistrats du Bureau bénéficient du traitement dont ils bénéficiaient au moment de leur désignation comme membre du Bureau, ainsi que des augmentations et avantages qui y sont attachés.

Les membres du Bureau non magistrats bénéficient d'un traitement égal à celui d'un président de chambre de cour d'appel comptant vingt et un ans d'ancienneté utile.

Les membres du Bureau ont, sur base annuelle, droit à une allocation de 15 000 euros.

L'article 362 est applicable au montant visé à l'alinéa précédent.

Les traitements et autres indemnités sont à charge du budget du Conseil supérieur de la Justice.

Le membre du Bureau dont le mandat prend fin bénéficie d'une indemnité de départ calculée à raison de six mois de traitement par mandat de quatre ans effectué. Cette disposition ne s'applique pas aux membres visés à l'alinéa suivant.

Au terme de leur mandat, les membres du Bureau peuvent être chargés, à leur demande, d'une mission par un organe du pouvoir législatif, du pouvoir exécutif ou du pouvoir judiciaire.».

Art. 3

L'article 2, 1°, entre en vigueur à partir de l'installation des nouveaux membres du Bureau et

afloop van de eerstvolgende volledige hernieuwing van de Hoge Raad voor de Justitie.

Artikel 2, 2°, heeft uitwerking met ingang van 1 maart 2000. Die uitwerking neemt een einde op het ogenblik dat artikel 2 van deze wet in werking treedt. ».

8 januari 2009.

Martine Taelman.

des commissions à l'issue du prochain renouvellement intégral du Conseil supérieur de la Justice.

L'article 2, 2°, produit ses effets à partir du 1er mars 2000 et cesse de produire ses effets au moment de l'entrée en vigueur de l'article 2 de la présente loi. ».

8 janvier 2009.